

Националната програма от мерки за предотвратяване разпространението и контрол на вредители по лозата (род Vitis) – важен пътеводител за всички лозари и специалисти-агрономи

Автор(и): Растителна защита
Дата: 15.08.2024 Брой: 8/2024

Отглеждането на лози в България датира от дълбока древност. В резултат на благоприятните агрометеорологични, почвени, демографски условия е натрупан и оформен многогодишен опит при отглеждане на лозовите растения. Гарантиран е добивът и производството на висококачествена продукция, както при десертните, така и при

винените сортове грозде. Високите съвременни изисквания изместват фокуса на производство на грозде, не само по отношение на добива, но и на качеството на добитата продукция, в т. ч. външен вид, органо-лептични, технологични качества, а усилията са насочени към отглеждане на здрави растения, производство на чиста от остатъчни количества на пестициди продукция. Появата, разпространението и размножаването на нови вредители в резултат на засиленото движение на хора и стоки, изправят лозарите пред много затруднения и неизвестни. Един от големите проблеми, пред които са поставени лозарите е опазване на реколтата от болести и неприятели. В зависимост от агрометеорологичните условия ежегодно в лозовите масиви се размножават и нанасят загуби икономически важни вредители като: мана по лоза (*Plasmopara viticola*); брашнеста мана по лоза (*Oidium tuckeri*); сиво гниене (*Botrytis cinerea*); екскориоза по лоза (*Phomopsis viticola*); шарен гроздов молец (*Lobesia botrana*); лозова щитовка (*Pulvinaria vitis*); жълт лозов акар (*Eotetranychus pruni* (*Schizotetranychus viticola*)). При подходящи условия е възможно по лозите да се появят и размножат и много други вредители, които в резултат на процесите от жизнената им дейност да допринесат до намаляване на добива и влошаване качеството на продукцията. Целта на новите изисквания на Европейската политика, по отношение устойчивата употреба на пестициди е амбициозна програма за значително намаляване на тяхната употребата. Приоритет на стратегиите „Зелена сделка“ и „От фермата до трапезата“ е да се защити природата, да се осигури здравословна храна и да се подкрепят земеделските стопани.

Изготвянето на Национална програма от мерки за предотвратяване разпространението и контрол на вредители по лозата (род *Vitis*) има за цел да ограничи разпространението на определени болести и неприятели и да се запазят здрави лозовите масиви. Програмата обхваща целия период на отглеждане на лозата - от фенофаза „покой“, през цялата вегетация до „начало на опадане на листата“. В Програмата основно са разгледани вредители, при които от изключително важно значение е моментът, в който ще се предприемат първи действия за контрол, за да не се допусне причиняване на повреди по растенията, загуби и влошаване качеството на продукцията. Предвидено е изпълнение на конкретни химични мерки за контрол при определени вредители, както следва:

Брашнеста мана по лоза – Oidium tuckeri

Срещу причинителя на брашнестата мана – преди настъпване на зимния покой, преди есенните слани и окапването на листата, третиране с продукт за растителна защита, съдържащ активно вещество сяра. Целта е да се намали зимуващия запас на патогена (причинителят на болестта) по лозата, което ще осигури нормално развитие на растенията в началото на вегетация и ще намали броя на вегетационните третираня. Това е растителнозащитно мероприятие, което не е популярно сред лозарите в България, а се прилага от водещи в лозарството европейски страни. Предложението е направено от учени от Аграрен университет – Пловдив, в резултат на проведени изследвания.

Екскориоза по лоза – Phomopsis viticola

Третирането на растенията срещу причинителя на екскориоза по лоза (*Phomopsis viticola*) в самото начало на вегетацията (от фенофаза „начало на набъбване на пъпките“ до фенофаза „третите листа са отворени“) е друг основен момент, който се пропуска от лозарите, а болестта е особено вредоносна за младите леторасти. Тя води до загиване на основните пъпки, изтегляне на рамената и тяхното отмиране.

Лозовата щитовка – Pulvinaria vitis

Особено внимание в Програмата е отделено на „векторите“ - организми, които пренасят и разпространяват причинителна болести по растенията (вирусни, фитоплазмени).

Лозовата щитовка (*Pulvinaria vitis*) е вектор на редица вирусни заболявания по лозата. Програмата предвижда да се намали зимуващия запас на неприятеля с прилагането на продукт за растителна защита с активно вещество - парафиново масло.

Златисто пожълтяване на лозата

В Програмата е предвиден контрол на вектора, Американска лозова цикада (*Scaphoideus titanus*), преносител на фитоплазмата *Flavescence dorée phytoplasma-PHY64*, причинител на Златисто пожълтяване на лозата. Фитоплазмата е включена в Приложение II, към Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/2072, в „Списък на карантинните вредители от значение за Съюза и съответстващите им кодове“; част Б – „Вредители, за които е известно, че се срещат на територията на Съюза“. Американската лозова цикада, преносител на фитоплазмата, е установена на територията на България. Някои европейски страни (Франция) вече прилагат програми за задължително инсектицидно третиране или за санитарно изкореняване на лози, с цел да се ограничи разпространението на златистото пожълтяване на лозата (*Flavescence dorée phytoplasma*).

Настоящата Национална програма е предназначена за специалисти-агрономи и земеделски стопани.

Програмата е разработена на основание чл. 2 от Закона за защита на растенията и Заповед No РД 09-629/27.06.2023 г. на министъра на земеделието и храните, от работна група, в състава на която влизат служители на Министерство на земеделието и храните;

*Българска агенция по безопасност на храните; ОДБХ -Бургас; Варна; Пазарджик;
Пловдив; Стара Загора; Център за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) - гр.
София; Аграрен Университет - Пловдив; „Агрономически факултет“ към Лесотехнически
университет - гр. София; „Институт по лозарство и винарство“ (ИЛВ) -гр. Плевен.*

Вижте Националната програма от мерки за предотвратяване разпространението и контрол
на вредители по лозата (под Vitis) **ТУК**